

Ερευνώντας τον κόσμο του παιδιού

Τόμ. 13 (2014)

Special Issue - Life Skills

ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ «ΑΝΤΙΔΟΤΟ» ΣΤΗΝ ΚΡΙΣΗ

Ευφροσύνη Κατσικονούρη (Efrosyni Katsikonouri),
Ευθυμία Μανίτσα

doi: [10.12681/icw.17934](https://doi.org/10.12681/icw.17934)

Copyright © 2018, Ερευνώντας τον κόσμο του παιδιού

Άδεια χρήσης [Creative Commons Αναφορά-Μη Εμπορική Χρήση 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Κατσικονούρη (Efrosyni Katsikonouri) Ε., & Μανίτσα Ε. (2014). ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ «ΑΝΤΙΔΟΤΟ» ΣΤΗΝ ΚΡΙΣΗ. *Ερευνώντας τον κόσμο του παιδιού*, 13, 177–187. <https://doi.org/10.12681/icw.17934>

ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ «ΑΝΤΙΔΟΤΟ» ΣΤΗΝ ΚΡΙΣΗ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Σήμερα όπου και να στρέψεις το κεφάλι σου ακούς τη λέξη ΚΡΙΣΗ. Κρίση οικονομική, κρίση σχέσεων, οικογενειακή κρίση, κρίση πένθους, πολιτική κρίση, κλπ. Το ερώτημα που τίθεται είναι: Υπάρχει κρίση; Και αν ναι, μπορεί να ιαθεί αυτή η «ασθένεια»; Την απάντηση δίνει η συμβουλευτική, που ως επιστήμη εξελίχθηκε κατά τη διάρκεια του εικοστού αιώνα, εστιάζοντας σε πολλούς τομείς, συνδυάζοντας μεθόδους και σχολές.

Η παρούσα έρευνα έχει ως σκοπό να διερευνήσει τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν τα παιδιά της προσχολικής ηλικίας (4-6 ετών) μέσα από της διαφορετικής μορφής κρίσεις που βιώνουν αλλά και να «απαντήσει» στον τρόπο αντιμετώπισής τους. Το δείγμα αποτέλεσαν 63 γονείς μαθητών δημόσιων νηπιαγωγείων της Αθήνας το δεύτερο εξάμηνο του 2013 και χρησιμοποιήθηκε δομημένο ερωτηματολόγιο με ερωτήσεις κλειστού τύπου. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι παρόλο που στις περισσότερες περιπτώσεις οι γονείς δεν συζητούν μπροστά στα παιδιά τους προβλήματα που αντιμετωπίζουν, ωστόσο παραδέχονται ότι η κρίση επηρεάζει τη ρουτίνα της οικογένειάς τους σε μεγάλο βαθμό, σε μικρότερο τη συμπεριφορά και λιγότερο την ψυχική και σωματική υγεία των παιδιών τους. Πολύ υψηλό ποσοστό κατέχει η πεποίθηση ότι το σχολείο μπορεί να στηρίξει τα παιδιά σε δύσκολες περιόδους. Η έρευνα αναδεικνύει τον συμβουλευτικό και υποστηρικτικό ρόλο του σχολείου και του εκπαιδευτικού στην αντιμετώπιση της «κρίσης».

ΛΕΞΕΙΣ-ΚΛΕΙΔΙΑ

Κρίση, προσχολική ηλικία, γονείς, σχολείο, σύμβουλος, δεξιότητες

COUNSELLING SKILLS AS AN "ANTIDOTE" TO THE CRISIS

ABSTRACT

Nowadays, wherever you turn your head, you hear the word CRISIS. Financial crisis, crisis in relationships, family crisis, mourning crisis, political crisis, etc. The question which arises is this: Is there a crisis? And if so, can this "disease" be cured? The answer is given by counseling, which was developed as a science during the twentieth century, focusing on several areas and combining different methods and schools of thought.

The current study aims to explore the problems faced by children of preschool age (4-6 years old) through the different forms of crisis which they experience, but also to "respond" to the way of dealing with them. The sample consisted of 63 parents of students attending Athens public kindergarten schools during the second semester of 2013 and a structured questionnaire with closed-ended questions was used. The results showed that, even though in most cases parents do not discuss the problems which they face in front of their children, they still admit that the crisis affects their family routine to a great extent, to a lesser extent their behavior, and to a small extent their children's mental and physical well-being. The notion that school can support children in difficult periods enjoys a very high percentage. The study highlights the counseling and supporting role played by school and teachers in dealing with the "crisis".

KEY WORDS

Crisis, preschool age, parents, school, counselor, skills

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Δεδομένου ότι σήμερα διαφόρου τύπου κρίσεων «μαστιρίζουν» την ελληνική οικογένεια, καλείται η επιστήμη της συμβουλευτικής και ο σύμβουλος να χειριστεί ζητήματα που ανάγονται στη σφαίρα των ατομικών και προσωπικών θεμάτων γονέων και παιδιών. Η θέση και ο ρόλος του συμβούλου, εκτός από τον παιδαγωγικό και διοικητικό, έχει και τον κοινωνικό χαρακτήρα που δεν υπολείπεται σε αξία από τους υπόλοιπους. Γιατί ο σύμβουλος δεν αποτελεί μόνο τον αντιπρόσωπο της οργανωμένης πολιτείας, δεν είναι μόνο ο θεσμός, αλλά και το κοινωνικό και το ανθρώπινο πρόσωπό της. Γιατί ο ρόλος του συμβούλου είναι πολυδιάστατος. Για να επιτευχθεί αυτό απαιτείται πολύπλευρη και πολυδιάστατη γνώση, εμπειρία και θεώρηση. Η ανισορροπία, η ψυχική φόρτιση του γονέα που

αντιμετωπίζει προβλήματα μεταφέρονται στο παιδί και κατόπιν διαχέονται στον κοινωνικό και σχολικό του περίγυρο. Τότε γίνεται επιτακτική η ανάγκη από το σύμβουλο να δώσει λύση και με την κατάλληλη κατάρτιση και τις απαραίτητες δεξιότητες να αντιμετωπίσει τα όποια προβλήματα εν τη γεννήσει τους και να προλάβει δυσάρεστες καταστάσεις.

Το σχολείο, σήμερα, έρχεται να καλύψει την αυτονόητη ανάγκη που έχει κάθε αναπτυσσόμενο άτομο, να του παρέχεται η κατάλληλη εξατομικευμένη στήριξη και βοήθεια. Κάθε εκπαιδευτικός, παράλληλα με τη διδασκαλία και την αγωγή, ασκεί, συνειδητά ή ασυνείδητα, και συμβουλευτικό ρόλο.

ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ

Αν και όλοι σχεδόν κατανοούν στη σημερινή εποχή το ρόλο της συμβουλευτικής και τη λειτουργία της, είναι δύσκολο να δοθεί απάντηση στο ερώτημα: «ποιος είναι ο ακριβής ορισμός της συμβουλευτικής;» Ετυμολογικά, η λέξη είναι σύνθετη (προέρχεται από το ρήμα συν-βουλεύομαι) και υποδηλώνει τη διαδικασία της συνεξέτασης ενός προβλήματος και της προσπάθειας εξεύρεσης λύσης. Σε καμία περίπτωση δεν είναι συνώνυμη με την παροχή πληροφοριών (Τεγόπουλος Φυτράκης, 1993).

Δίνοντας έναν πιο επιστημονικό ορισμό πρέπει να κινηθούμε σε τρία επίπεδα αναφορικά με τη μορφή της, τον επιστημονικό της χαρακτήρα και το σκοπό της. Σε σχέση με το πρώτο επίπεδο η συμβουλευτική ορίζεται ως μια διαδικασία κατά την οποία ένας ειδικός συνεξετάζει θέματα που απασχολούν ένα ή και περισσότερα άτομα και διευκολύνει στην επίλυση τους (Δημητρόπουλος, 2000).

Παράλληλα, υπάρχουν και άλλοι ορισμοί που έχουν διατυπωθεί από επαγγελματικούς φορείς και θεωρητικούς του συγκεκριμένου χώρου. Κατά τον Bac ο ορισμός περιλαμβάνει την εργασία με άτομα για την ανάπτυξη και υποστήριξη κρίσεων ή την επίλυση προβλημάτων. Σκοπός της είναι να παρέχει στο συμβουλευόμενο μια ζωή πιο ικανοποιητική και δημιουργική. Κατά τους Burks και Stefflre η συμβουλευτική αντιπροσωπεύει μια επαγγελματική σχέση συμβούλου – συμβουλευόμενου. Στη συγκεκριμένη σχέση μπορούν να συμμετάσχουν περισσότερα από δύο άτομα. Η σχέση αυτή είναι δομημένη με τέτοιο τρόπο ώστε οι συμβουλευόμενοι να πετύχουν τους στόχους τους και παράλληλα την επίλυση προβλημάτων συναισθηματικής και διαπροσωπικής σχέσης. Τέλος, κατά τους Feltman και Dryden η συμβουλευτική είναι μια αυστηρά καθορισμένη σχέση κατά την οποία εφαρμόζονται μια ή περισσότερες θεωρίες ψυχολογίας. Κυρίαρχό της στοιχείο είναι πρωταρχικά να διευκολύνει και στη συνέχεια η παροχή συμβουλών ή βοήθειας. Οι άνθρωποι αναζητούν τη βοήθειά της όταν βρίσκονται σε σύγχυση και επιθυμούν να επιλύσουν τα προβλήματά τους. Ο όρος συμβουλευτική πλέον θεωρείται λέξη καθημερινής χρήσης και εμπεριέχει έννοιες που δεν εντάσσονται σε κανέναν από τους προηγούμενους ορισμούς. Από τις παραπάνω αναφορές φθάνουμε στο συμπέρασμα ότι η συμβουλευτική μπορεί να έχει διαφορετικές έννοιες. Σαν επιστήμη εξελίχθηκε κατά τη διάρκεια του εικοστού αιώνα και σήμερα εστιάζεται σε πολλούς τομείς, συνδυάζοντας μεθόδους και σχολές (McLeod, 2005).

ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ

Ο επιστήμονας που ασχολείται με τη συμβουλευτική ονομάζεται σύμβουλος. Ετυμολογικά και αυτή η λέξη προέρχεται από το συν-βουλή και υποδηλώνει το άτομο που παρέχει συμβουλές, το συμβουλάτορα (Τεγόπουλος Φυτράκης, 1993).

Ο Σύμβουλος χρειάζεται:

- Να είναι οργανωτικός και μεθοδικός.
- Να μπορεί να διαχειριστεί δύσκολες καταστάσεις - κρίσεις.
- Να μην επιλέγει τα περιστατικά με τα οποία ασχολείται.
- Να αγαπάει τη δουλειά του.
- Να είναι θετικά διακεείμενος.
- Να έχει αυτογνωσία.
- Να διαθέτει κριτική σκέψη.

- Να τηρεί τις αρχές και τη δεοντολογία της επιστήμης του.
- Να έχει άνεση στην επικοινωνία.
- Να έχει ευγένεια και σεβασμό.
- Να έχει ενδιαφέρον να εργάζεται με ανθρώπους.
- Να έχει αίσθηση του χιούμορ και ανθρωπιά.
- Να εμπνέει εμπιστοσύνη και αξιοπιστία.
- Να ξέρει να θέτει τα όρια στην επαγγελματική σχέση.
- Να είναι ευέλικτος και προσαρμοστικός.
- Να αναπτύσσει πρωτοβουλία.
- Να έχει ανοχή στη διαφορετικότητα, σε καταστάσεις αντίφασης και σύγχυσης, καθώς και σε διαφορετικά συστήματα αξιών.
- Δεν θα πρέπει να τείνει να δημιουργεί σχέσεις εξουσίας.
- Να είναι οξυδερκής και ενσυναίσθητος, να κρατάει προσωπικές θέσεις, επιλογές, αξίες και συναισθήματα έξω από την συμβουλευτική σχέση.
- Να είναι σε θέση να έχει μια συνολική θεώρηση του ατόμου μέσα στο περιβάλλον του.
- Να μην είναι στατικός επαγγελματικά και να παρακολουθεί τις εξελίξεις στον τομέα της επιστήμης του, πάνω στον οποίο να επιμορφώνεται συνεχώς.

(ΕΘΝΙΚΟ ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ, 2005)

ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΥΠΟΘΕΣΗ

Σκοπός της παρούσας έρευνας είναι η διερεύνηση ποικίλων προβλημάτων που αντιμετωπίζουν τα παιδιά που φοιτούν στο ελληνικό Νηπιαγωγείο, μέσα από τις διαφορετικές μορφές κρίσεων που βιώνουν και οι οποίες χρήζουν αντίστοιχο τρόπο αντιμετώπισης.

Στο πλαίσιο της σχολικής πραγματικότητας υποθέτουμε ότι εύλογο είναι να παρουσιάζονται ποικίλες προβληματικές καταστάσεις.

ΔΕΙΓΜΑ

Για τη διεξαγωγή της έρευνας λάβαμε ένα βολικό δείγμα (Bird, Hammersley, Gomm, & Woods, 1999, σ.354) από γονείς που τα παιδιά τους φοιτούν κατά τη διάρκεια της έρευνας σε δύο δημόσια Νηπιαγωγεία του Νομού Αττικής - ένα μονοθέσιο κι ένα διθέσιο- διαφορετικών Δήμων του νομού και με αντίθετη γεωγραφική θέση (βορράς, νότος).

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΣΥΛΛΟΓΗΣ ΤΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Η συλλογή των δεδομένων πραγματοποιήθηκε με τη συμπλήρωση ειδικά σχεδιασμένου γραπτού ερωτηματολογίου (Φίλιας, 1998). Η επιλογή του ερωτηματολογίου ως μέσου συλλογής δεδομένων προτιμήθηκε, διότι εξασφαλίζει τη δυνατότητα συλλογής δεδομένων από αρκετά άτομα. Υπάρχει επίσης, συγκρισιμότητα, δυνατότητα ποσοτικοποίησης και στατιστικής ανάλυσης των στοιχείων που συλλέγονται αλλά και συλλογή ικανοποιητικού αριθμού πληροφοριών ώστε να καλυφθεί πλήρως το θέμα (Cohen & Manion, 1994).

Οι ερωτήσεις είναι κυρίως κλειστού τύπου, ούτως ώστε να είναι ευκολότερη η κωδικοποίησή του (Κυριαζή, 1999).

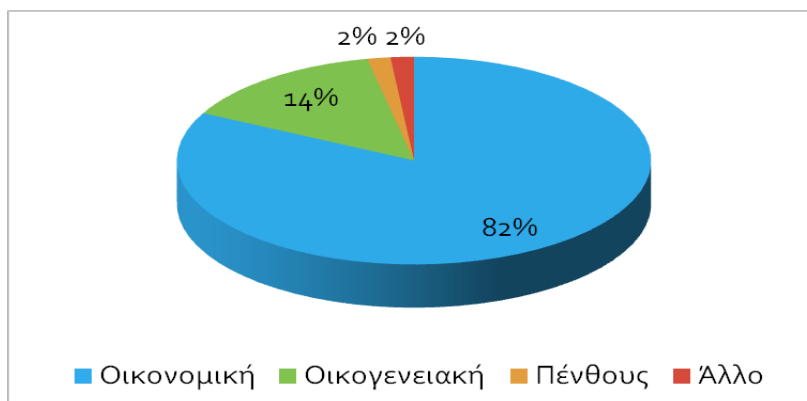
Η δειγματοληψία βασίστηκε στη συγκατάθεση των γονέων των μαθητών που φοιτούσαν στα δύο Νηπιαγωγεία κατά το πρώτο εξάμηνο του 2013. Δόθηκαν ερωτηματολόγια και στους εξήντα πέντε (65) γονείς κι επιστράφηκαν συμπληρωμένα τα εξήντα τρία (63).

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Στην παρούσα έρευνα πραγματοποιήθηκε ποσοτική ανάλυση των δεδομένων σε επίπεδο περιγραφικής στατιστικής. Με τη χρησιμοποίηση των γραφικών παραστάσεων επιτυγχάνεται η παρουσίαση των αποτελεσμάτων με συνοπτικό και περιγραφικό τρόπο ώστε να διευκολύνεται έκαστος αναγνώστης.

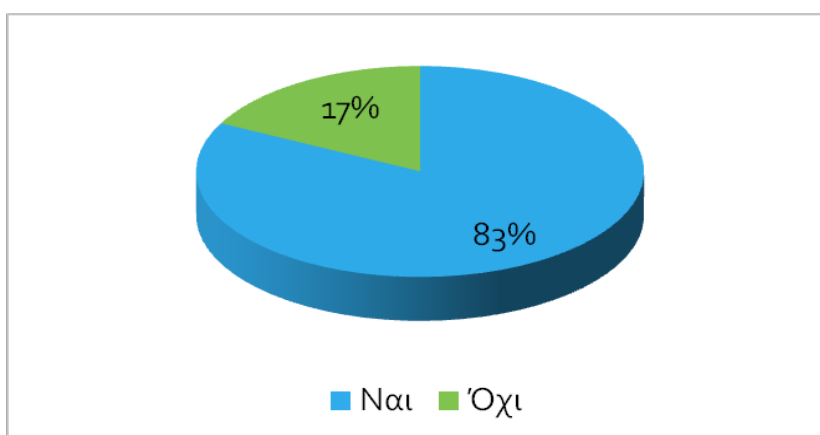
Συγκεκριμένα:

1. Όταν ακούτε τη λέξη «κρίση» τι σκέφτεστε;

Όπως φαίνεται στο ερώτημα τι σημαίνει για τους γονείς η λέξη «κρίση», στα 63 ερωτηματολόγια το μεγαλύτερο ποσοστό, οι πενήντα δύο (52) γονείς, απάντησαν οικονομική, οι εννέα (9) οικογενειακή, ένας (1) πένθους, ένας (1) άλλο και μηδέν (0) δεν ξέρω/ δεν απαντώ με τα αντίστοιχα ποσοστά να αναγράφονται στο γράφημα.

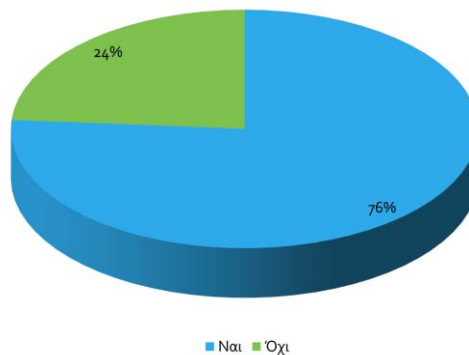
2. Η οικονομική κρίση έχει επηρεάσει το βιοτικό επίπεδο της οικογένειάς σας;

Στο ερώτημα αν η οικονομική κρίση έχει επηρεάσει το βιοτικό επίπεδο της οικογένειάς σας, κατά τη συγκέντρωση των ερωτηματολογίων διαπιστώσαμε ότι οι πενήντα δύο γονείς (52) απάντησαν ναι, έντεκα γονείς (11) όχι και μηδέν (0) δεν ξέρω/ δεν απαντώ.

3. Επηρεάζει την καθημερινή «ρουτίνα» της οικογένειάς σας η κρίση σε οποιαδήποτε μορφή;

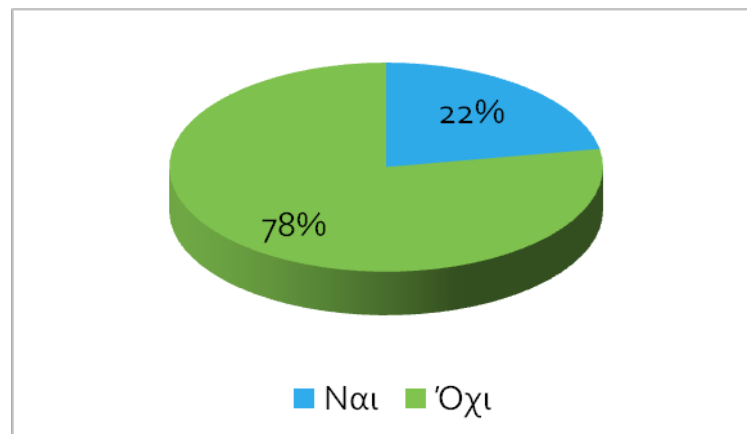

Στο ερώτημα αν επηρεάζει την καθημερινή «ρουτίνα» της οικογένειάς σας η κρίση σε οποιαδήποτε μορφή, παραλάβαμε σαράντα οκτώ (48) ερωτηματολόγια με θετική απάντηση, δεκαπέντε (15) ερωτηματολόγια με αρνητική απάντηση και μηδέν (0) δεν ξέρω/ δεν απαντώ.

4. Συζητάτε προβλήματα που αντιμετωπίζετε ενώπιον των παιδιών;

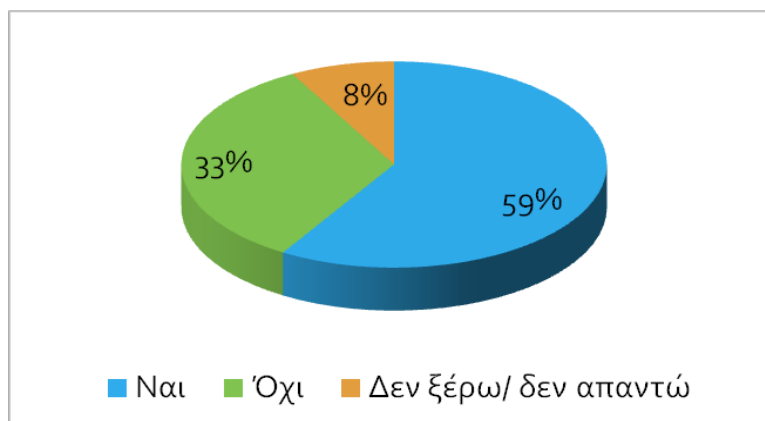

Στο ερώτημα αν οι γονείς συζητούν προβλήματα που αντιμετωπίζουν ενώπιον των παιδιών τους οι δεκατέσσερις (14) απάντησαν ναι, σαράντα εννέα (49) όχι και μηδέν (0) δεν ξέρω/ δεν απαντώ.

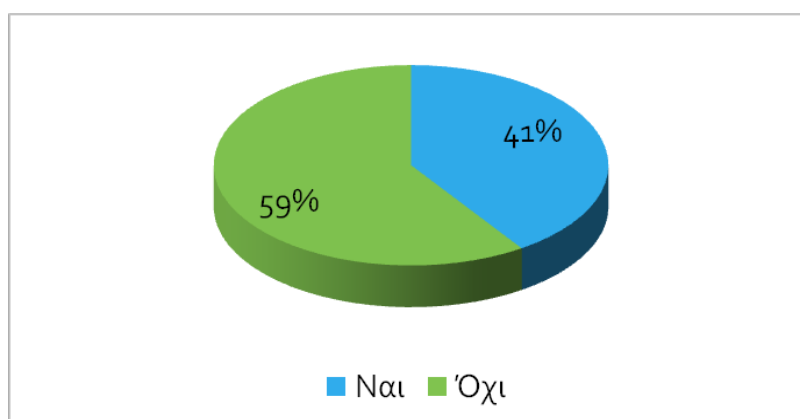
5. Σε περίπτωση διενέξεων στην οικογένεια παρατηρείται αλλαγή στη συμπεριφορά του/ των παιδιού/ιών σας;

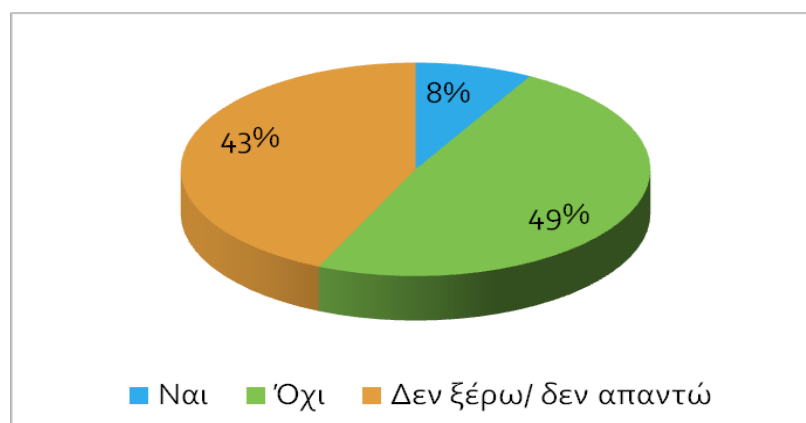
Στο ερώτημα στην περίπτωση διενέξεων στην οικογένεια αν παρατηρείται αλλαγή στη συμπεριφορά του/των παιδιού/ιών τους, οι τριάντα επτά (37) γονείς απάντησαν ναι, οι είκοσι ένα (21) όχι και πέντε (5) δεν ξέρω/ δεν απαντώ.

6. Αν απαντήσατε ΝΑΙ: Το παιδί γίνεται βίαιο με συχνά ξεσπάσματα θυμού;

Δεκαπέντε (15) θετικές απαντήσεις, είκοσι δύο (22) αρνητικές και μηδενικές μη απαντημένες, αντικατοπτρίζουν το ποσοστό του γραφήματος, αν το παιδί γίνεται βίαιο με συχνά ξεσπάσματα θυμού.

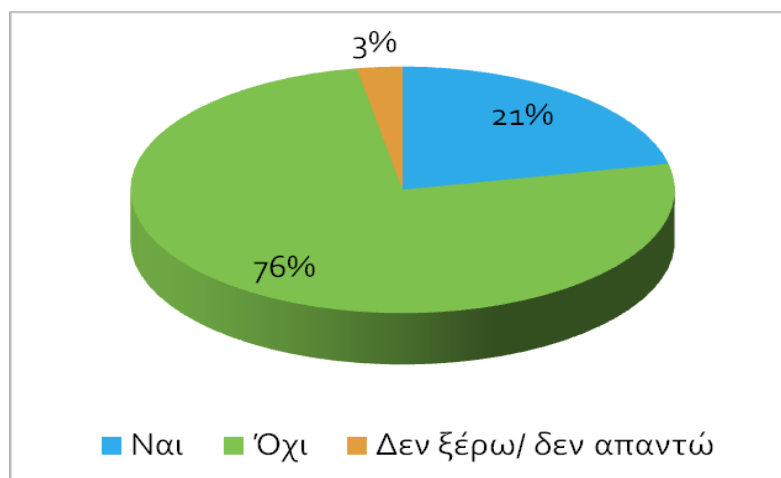
7. Αν απαντήσατε ΝΑΙ: Δυσκολεύεται στο λόγο του;

Στο ερώτημα αν δυσκολεύεται στο λόγο, τρεις (3) γονείς είπαν ναι, δεκαοχτώ (18) γονείς απάντησαν όχι και δεκαέξι (16) απάντησαν δεν ξέρω/ δεν απαντώ, ποσοστά που πιθανώς αναδεικνύουν και το μεγάλο ποσοστό άγνοιας των γονέων για το συγκεκριμένο θέμα.

8. Αν απαντήσατε ΝΑΙ: Κλείνεται στον εαυτό του- απομονώνεται;

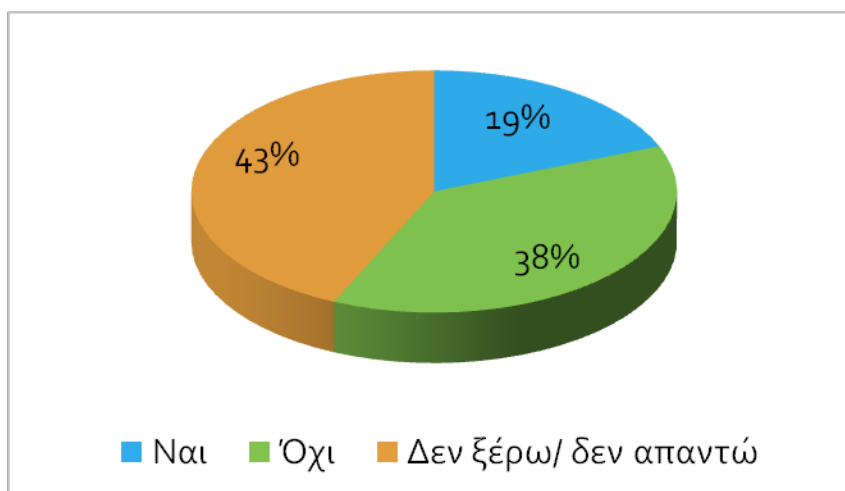

Στο ερώτημα αν τα παιδιά κλείνονται στον εαυτό της ή όχι, οκτώ (8) γονείς απάντησαν ναι, είκοσι οκτώ (28) γονείς απάντησαν όχι και ένας (1) γονέας δεν ξέρω/ δεν απαντώ.

9. Αν απαντήσατε ΝΑΙ: Είναι συνεχώς ανήσυχο, μιλά κινείται ασταμάτητα;

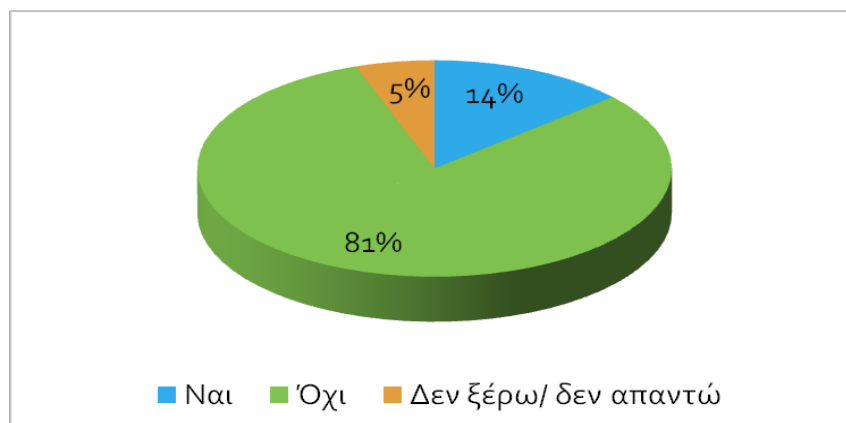

Στο ερώτημα αν οι γονείς έχουν παρατηρήσει αν το παιδί τους είναι συνεχώς ανήσυχο, μιλά κινείται ασταμάτητα, παρατηρούμε ότι με επτά (7) ναι, δεκατέσσερα (14) όχι, δέκα έξι (16) δεν ξέρω/ δεν απαντώ, οι περισσότεροι εκ των γονέων δεν έχουν προσέξει τη συγκεκριμένη συμπεριφορά στο παιδί τους, όταν συμβαίνουν διενέξεις στην οικογένεια.

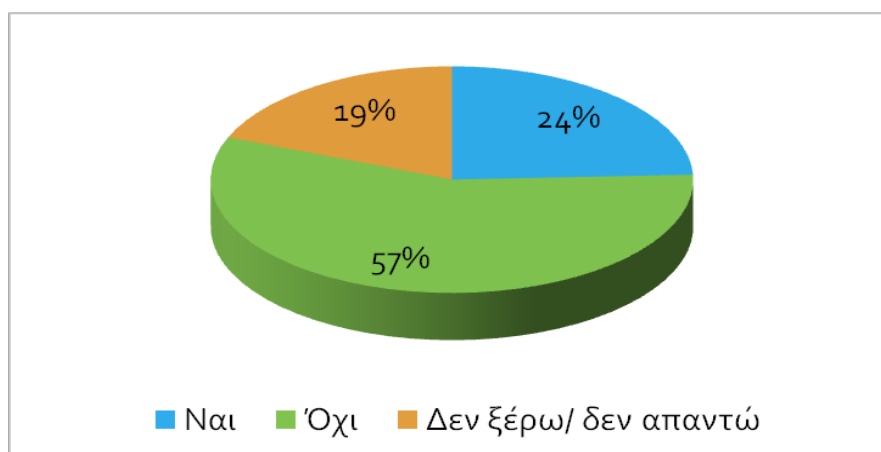

10. Αν απαντήσατε ΝΑΙ: Παρουσιάζει προβλήματα στον ύπνο;

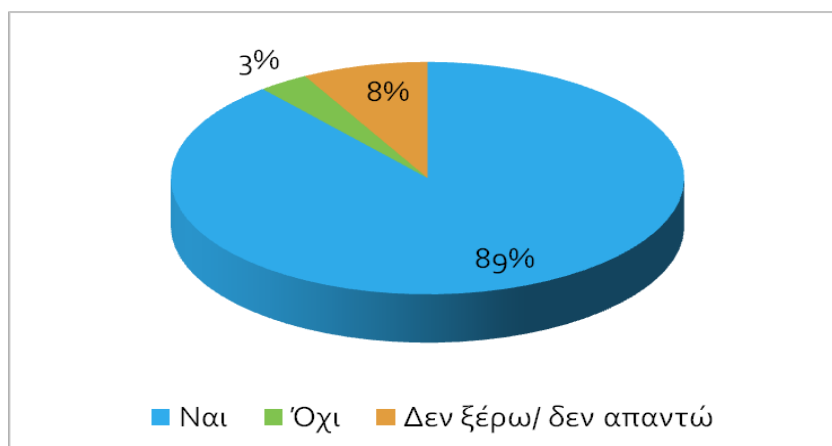
Πέντε (5) ναι, τριάντα (30) όχι και δύο (2) δεν ξέρω/ δεν απαντώ και με τα αντίστοιχα ποσοστά στο γράφημα, μας δίνουν την εικόνα για το αν οι γονείς έχουν διαπιστώσει να παρουσιάζει το παιδί προβλήματα στον ύπνο.

11. Αν απαντήσατε ΝΑΙ: Παρουσιάζει προβλήματα στο φαγητό;

Στο ερώτημα αν παρουσιάζει προβλήματα στο φαγητό και με απαντήσεις εννέα (9) ναι, είκοσι ένα (21) όχι και επτά (7) δεν ξέρω/ δεν απαντώ, η πλειοψηφία των γονέων αποφαινεται ότι δεν υπάρχει πρόβλημα με το φαγητό.

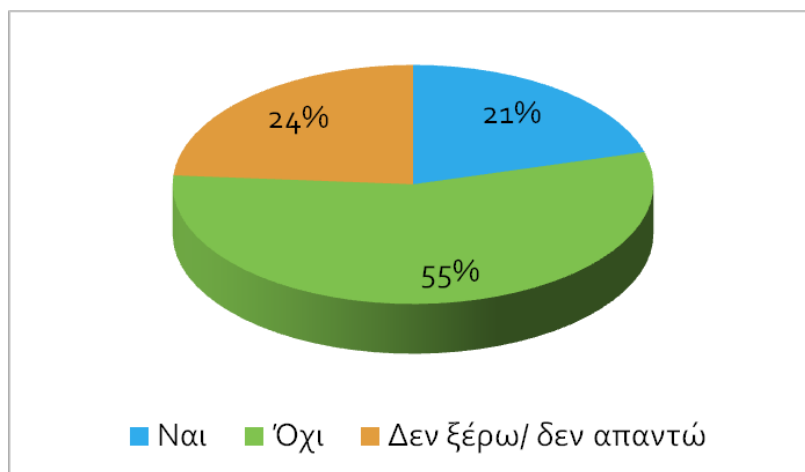
12. Πιστεύετε ότι το σχολείο μπορεί να στηρίξει σε περίοδο κρίσης το παιδί σας;

Με πενήντα έξι (56) ναι, δύο (2) όχι και πέντε (5) δεν ξέρω/ δεν απαντώ παρατηρούμε πολύ μεγάλο ποσοστό των γονέων που πιστεύουν στην αρωγή του σχολείου σε περίοδο κρίσης.

13. Απευθύνεστε σε άλλους φορείς για την αντιμετώπιση της κρίσης;

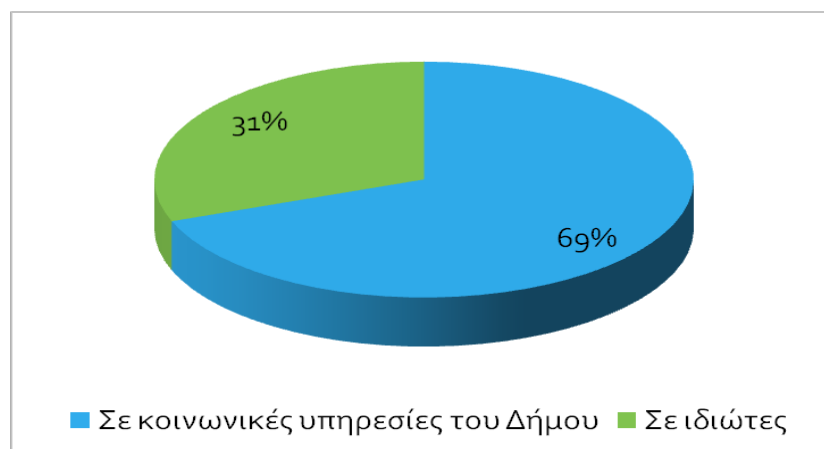

Στο ερώτημα αν απευθύνονται σε άλλους φορείς εκτός από το σχολείο που φοιτά το παιδί τους για την αντιμετώπιση της κρίσης με δεκατρία (13) ναι, τριάντα πέντε (35) όχι και δεκαπέντε (15) δεν ξέρω/ δεν απαντώ παρατηρούμε ότι μικρό ποσοστό απευθύνεται σε κάποιο εξειδικευμένο φορέα.

14. Αν ναι σε ποιους φορείς;

Σε αυτή την ανοικτή ερώτηση που απευθυνόταν μόνο σε αυτούς που έδωσαν στην προηγούμενη ερώτηση θετική απάντηση, οι εννέα (9) γονείς απευθύνονται σε κοινωνικές υπηρεσίες του Δήμου και οι τέσσερις (4) σε ιδιώτες.

ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ

Όπως προκύπτει από την παρουσίαση των αποτελεσμάτων, η οικονομική κρίση των τελευταίων χρόνων στη χώρα μας, φαίνεται να έχει επηρεάσει τη μεγάλη πλειοψηφία των γονέων του δείγματος σε τέτοιο βαθμό που τη συνδέουν, ή και την ταυτίζουν θα μπορούσαμε να πούμε, με την γενικότερη έννοια του όρου κρίση. Αυτό μπορεί να αποδοθεί στο γεγονός ότι όταν κλονίζεται η οικονομική ασφάλεια, που έχει άμεση σχέση με την ιεράρχηση και κάλυψη των ανθρώπινων αναγκών, σύμφωνα με την πυραμίδα

του Maslow (1970,) μειώνεται η σιγουριά για μια καλή ζωή από τη στιγμή που τα χρήματα για την εποχή μας αποτελούν σημαντική αξία.

Οι γονείς ομολογούν ότι η οικονομική κρίση επηρεάζει το βιοτικό επίπεδο της οικογένειας και κατά συνέπεια την καθημερινότητά της αν και σε λίγο μικρότερο βαθμό. Οι νέες συνθήκες δείχνουν να δημιουργούν ανασφάλεια για την ποιότητα της ζωής τους στο άμεσο αλλά και απώτερο μέλλον των παιδιών.

Παρόλο που οι περισσότεροι γονείς του δείγματος αποφεύγουν να συζητούν τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν στο οικογενειακό περιβάλλον παρουσία των παιδιών τους, πάνω από τους μισούς παραδέχονται ότι όταν υπάρχουν διενέξεις μεταξύ του ζευγαριού παρατηρούν αλλαγές στη συμπεριφορά των παιδιών τους, όχι όμως και ιδιαίτερα εμφανή συμπτώματα στη σωματική και ψυχική τους υγεία.

Μέσα από διάφορες ερωτήσεις, παρατηρούμε, επίσης ότι, στο πλήθος των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν σήμερα οι μαθητές και οι οικογένειές τους, περιμένουν στήριξη κυρίως από το σχολείο και σε δεύτερη μοίρα, με πολύ μεγάλη διαφορά, επιλέγουν τις τοπικές υπηρεσίες του δήμου. Αυτό όμως δεν είναι σημερινό. Από τα χρόνια του Σωκράτη ο δάσκαλος ασκούσε συμβουλευτικό ρόλο παρέχοντας στο μαθητή όχι μόνο συμβουλές, αλλά και άμεση ή έμμεση βοήθεια για αυτογνωσία και αυτονομία. Ο ρόλος του εκπαιδευτικού ως σύμβουλος είναι πολυδιάστατος και στην εικόνα δραστηριοτήτων του διακρίνονται τομείς οι οποίοι προϋποθέτουν και απαιτούν από αυτόν να κατέχει ένα μεγάλο δυναμικό δεξιοτήτων, γνώσεων και εμπειριών και να ασκεί συνεχώς ένα πολυσύνθετο έργο (Τριάρχη- Herrmann, 2001). Οι γονείς δείχνουν περισσότερη εμπιστοσύνη στο πρόσωπο της/του νηπιαγωγού σε σχέση με τη βοήθεια που μπορούν να πάρουν σε περίοδο κρίσης από τις απρόσωπες υπηρεσίες του δήμου. Είναι η παιδαγωγική σχέση εγγύτητας που δημιουργείται μεταξύ μαθητή εκπαιδευτικού, σχέση που ο εκπαιδευτικός τοποθετώντας στο κέντρο της εκπαιδευτικής διαδικασίας το μαθητή, δημιουργεί, τόσο τις απαραίτητες συνθήκες μάθησης, όσο και ένα κλίμα στην τάξη το οποίο επιτρέπει στον μαθητή κάθε επιπέδου, να βρίσκεται σε επαφή με τα πραγματικά προβλήματα της υπαρξής του, να μαθαίνει να τα αντιμετωπίζει και να βρίσκει τις λύσεις που επιθυμεί (Rogers, 1959).

ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ – ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η παρούσα έρευνα απευθύνθηκε σε μικρό ποσοστό ερωτηθέντων μια και το δείγμα αποτέλεσαν οι γονείς δύο Νηπιαγωγείων, ενός διθέσιου και ενός μονοθέσιου. Λόγω του γεγονότος ότι οι διεξάγουσες την έρευνα, υπηρετούν στα συγκεκριμένα εκπαιδευτήρια, για αυτό και απευθύνθηκαν στον επιλεγμένο πληθυσμό- στόχο. Θα μπορούσε βέβαια η έρευνα να έχει μεγαλύτερη διασπορά και να επεκταθεί σε Νηπιαγωγεία ολόκληρης της ελληνικής επικράτειας.

Σήμερα περισσότερο από ποτέ, θεωρείται αναγκαίο προκειμένου οι εκπαιδευτικοί να επικοινωνούν αποτελεσματικά με τους μαθητές τους, να μετέρχονται νέους τρόπους προσέγγισης οι οποίοι ξεπερνούν την προετοιμασία τους για το ρόλο τους ως παιδαγωγοί. Έχει διαπιστωθεί μέσα από έρευνες, ότι η εκπαίδευσή τους στις επικοινωνιακές δεξιότητες και στη συμβουλευτική συμβάλλουν στο γεφύρωμα των διαφορών (Μαλικιώση-Λοΐζου, 2001).

Ο εκπαιδευτικός είναι απαραίτητο να έχει την ικανότητα και την δεξιότητα να διαπιστώνει τις αδυναμίες που έχει ο μαθητής και τις δυσκολίες που αντιμετωπίζει. Πρέπει να είναι σε θέση να εντοπίζει τους αιτιολογικούς παράγοντες που με την επίδρασή τους επιφέρουν συγκεκριμένες προβληματικές συμπεριφορές, χωρίς να επιδιώκει την ψυχανάλυση, αλλά την ψυχολογική στήριξη των μαθητών που αντιμετωπίζουν δυσκολίες επιδιώκοντας να ενισχύσει την ψυχική τους υγεία, έτσι ώστε αυτοί με αυτοπεποίθηση και ρεαλισμό να διαμορφώσουν θετική στάση απέναντι στην ίδια τη ζωή.

ΑΝΤΙ ΕΠΙΛΟΓΟΥ

Το σχολείο και ο εκπαιδευτικός μπορούν να διαδραματίσουν συμβουλευτικό ρόλο ώστε να συμβάλλουν ουσιαστικά στηρίζοντας και βοηθώντας αποτελεσματικά το μαθητή και την οικογένειά του κατά την αντιμετώπιση ποικίλων προβλημάτων, τα οποία δημιουργούνται από την οποιαδήποτε κρίση. Άλλωστε, ως τελικός σκοπός της εκπαίδευσης είναι να καταστούν τα άτομα ολοκληρωμένες, ελεύθερες και υπεύθυνες προσωπικότητες, με το να χρησιμοποιούν τις δυνατότητές τους για αλλαγή συμπεριφοράς και λήψη σωστών αποφάσεων, για το καλό τους και το καλό της κοινωνίας στην οποία ζουν.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Bird, M., Hammersley M., Gomm R. & Woods P., (1999). *Εκπαιδευτική Έρευνα στην Πράξη. Εγχειρίδιο Μελέτης*. Πάτρα: ΕΑΠ.

Cohen, L., Manion, L., (1994). *Μεθοδολογία εκπαιδευτικής έρευνας*. Αθήνα: Μεταίχμιο.

Δημητρόπουλος Ε., (2000). *Συμβουλευτική Προσανατολισμός τόμος Α Συμβουλευτική και Συμβουλευτική Ψυχολογία*. Αθήνα: Γρηγόρη.

Εθνικό Θεματικό Δίκτυο, (2005). *Δικτύωση και Συντονισμός υπαρχουσών και νέων δομών και μετεξέλιξή τους σε one-stop shop ομάδα: βελτίωση δομών απασχόλησης και ΣΥΥ θεματική προτεραιότητα Ι: προφίλ συμβούλου απασχόλησης*. Βοιωτία: Πρακτικά συνεδρίου.

Κυριαζή, Ν., (1999). *Η Κοινωνιολογική έρευνα (Κριτική επισκόπηση των μεθόδων και των τεχνικών)*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Μαλικιώση Λοΐζου, Μ., (2001). *Η συμβουλευτική Ψυχολογία στην Εκπαίδευση. Από τη θεωρία στην πράξη*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Maslow, A. H. (1970). *Motivation and personality*. New York: Harper & Row.

McLeod, J., (2005). *Εισαγωγή στη συμβουλευτική*. Αθήνα: Μεταίχμιο.

Rogers, C., R., (1959). *A theory of therapy, personality and interpersonal relationships as developed in the client-centered framework*. In S. Koch (Ed.), *Psychology: A study of science*. New York: McGraw-Hill Co. Inc.

Τεγόπουλος Φυτράκης, (1993). *Ελληνικό λεξικό Ορθογραφικό ερμηνευτικό ετυμολογικό συνώνυμων αντίθετων κύριων ονομάτων*. Αθήνα: Ελευθεροτυπία.

Τριάρχη- Herrmann, B., (2004). *Εισαγωγή στη Σχολική Συμβουλευτική*. Θεσσαλονίκη: Αφοί Κυριακίδη.

Φίλιας, Β., (1998). *Εισαγωγή στη μεθοδολογία και τις τεχνικές των κοινωνικών ερευνών*. Αθήνα: Gutenberg.

Στοιχεία επικοινωνίας:

Κατσικονούρη Ευφροσύνη, katsikonouri@hotmail.com

Μανίτσα Ευθυμία, manitsefi@yahoo.gr